

Sygn. akt: XVIII C 5664/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13.10.2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w Wydziale XVIII Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: SSR Artur Piotr Wewióra

protokolant: Michał Frajtek

rozpoznawszy w dniu: 13.10.2016 roku

w Ł. na rozprawie

sprawę z powództwa: (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w W.

przeciwko: M. B.

o: zapłatę

(1) zasądza od M. B. na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w W. 672 zł (sześćset siedemdziesiąt dwa złote);

(2) oddala powództwo w pozostałej części;

(3) zasądza od M. B. na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w W. 131 zł (sto trzydzieści jeden złotych) tytułem stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu.

XVIII C 5664/15

UZASADNIENIE

I. *Stanowiska stron.*

Pozwem wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym 31 lipca 2015 roku powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna w W., reprezentowany przez radcę prawnego, domagał się zasądzenia od pozwanej M. B. 1.080,95 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazano, że dochodzone roszczenie to zakupiona przez powoda wierzytelność wynikająca z umowy pożyczki, zawartej 6 października 2014 roku przez pozwaną z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. (k. 2 – 3)

Nakazem zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym z 14 września 2015 roku w sprawie VI Nc-e (...) orzeczono zgodnie z żądaniem i rozstrzygnięto o kosztach procesu. (k. 4)

Pozwana wniosła sprzeciw podnosząc, że spłaca zaległości. (k. 6)

W odpowiedzi na sprzeciw powód uznał iż pozwana w ramach przedsądowego postępowania windykacyjnego uiściła 150 zł, co odpowiednio zmniejszyło dochodzone należności w niniejszej sprawie. Dalsze czynności windykacyjne nie były prowadzone. (k. 44)

Do zamknięcia rozprawy 3 sierpnia 2016 roku strony nie zmieniły swoich stanowisk odnośnie przedmiotu sporu. (k. 70)

II. *Ustalenia faktyczne i ocena dowodów.*

M. B. jako pożyczkobiorca i (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. jako pożyczkodawca, zawarli 6 października 2014 roku umowę pożyczki numer (...). W § 1 ust. 1.1 umowy, sporządzonej przez komputerowe wypełnienie formularza, uzgodniono pożyczaną sumę na 600 zł. Podług § 1 ust. 1.9 umowy pożyczka ze wszystkimi należnościami miała zostać ostatecznie spłacona najpóźniej 6 października 2015 roku. Z kolei na podstawie § 3 ust. 3.1 umowy ustalono, że oprocentowanie pożyczki wynosić będzie 0 % rocznie, zaś w § 3 ust. 3.6 umowy uzgodniono, że odsetki za opóźnienie wynosić będą 0 % rocznie. Mocą § 4 ust. 4.1.a umowy prowizja z tytułu udzielenia pożyczki wynieść miała 222 zł. Na podstawie § 4 ust. 4.1.b umowy przyjęto, że prowizja za przedłużenie okresu spłaty zadłużenia o okres jednego miesiąca stanowić będzie 222 zł. W § 4 ust. 4.1.c umowy wprowadzono opłatę windykacyjną 6 zł za dzień opóźnienia, w § 4 ust. 4.1.d umowy – opłatę 60 zł za przekazanie „umowy pożyczki do firmy windykacyjnej”, naliczaną w momencie „sprzedaży długu”. Dodatkowo mocą § 4 ust. 4.1.e umowy wprowadzono kolejną opłatę 60 zł z tytułu przekazania „umowy pożyczki do kancelarii zewnętrznej, elektronicznego postępowania upominawczego, komornika”. Mocą § 5 ust. 5.1 umowy termin spłaty pożyczki uzgodniono na 10 listopada 2014 roku. Podług § 5 ust. 5.10 umowy, w przypadku spłaty pożyczki w tym terminie, M. B. winna zwrócić 822 zł. W § 7 ust. 7.5 umowy uzgodniono, że w razie postępowania windykacyjnego, wszelkie wpłaty zaliczane będą kolejno na: koszty windykacji, w tym koszty upomnień i wezwań związane z dochodzeniem roszczenia; prowizje i opłaty oraz koszty płatne zgodnie z umową pożyczki; odsetki od kapitału przeterminowanego; wymagalne odsetki za okresy obrachunkowe; kapitał przeterminowany; odsetki bieżące; kapitał niewymagalny.

(umowa, k. 14 – 18)

Umową z 7 kwietnia 2015 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. zbyła między innymi wierzytelność wynikającą z opisanej wyżej umowy na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w W.. Na twierdzoną przez cedenta wierzytelność 1.205,04 zł składać się miało: 600 zł kapitału, 222 zł prowizji, 360 zł opłaty za opóźnienie po 6 zł za dzień, 23,04 zł odsetek ustawowych od kapitału i prowizji na dzień poprzedzający cesję.

(umowa z wyciągiem z załącznika, k. 19 – 24)

Na poczet zawartej umowy, w związku z prowadzonym postępowaniem windykacyjnym, M. B. zapłaciła 150 zł.

(bezsporne)

Przedstawione dokumenty nie wzbudziły zastrzeżeń co do ich wiarygodności.

Pozwana nie wykazała iżby na poczet przedmiotowej umowy dokonała wpłaty wyższej aniżeli uznane przez powoda 150 zł. To pozwaną obciążał w tym zakresie ciężar dowodu, skoro jest to okoliczność z której pozwana wywodzi zmniejszony zakres swojej odpowiedzialności (art. 6 k.c.).

III. *Ocena roszczenia.*

(A) Zasada odpowiedzialności.

Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 k.c.). Strony mogą się umówić o odpłatny charakter pożyczki w ramach swobody umów (art. 353¹ k.c.), co zresztą w warunkach gospodarki rynkowej należy uznać za normę między podmiotami w inny sposób nie powiązany ze sobą.

W przypadku kredytów konsumenckich, do których zalicza się przedmiotowa pożyczka (art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 u.k.k.2), ustawa dopuszcza pobieranie, obok oprocentowania za zadłużenie przeterminowane, innych opłat z tytułu zaległości

w spłacie kredytu, przy czym opłaty te muszą być określone w umowie (art. 30 ust. 1 pkt 11 u.k.k.). Należy uznać to za odstąpienie przez Parlament od zakazu zastrzegania kar umownych na wypadek niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego (art. 483 § 1 k.c.); regulację zawartą w przepisach o kredycie konsumenckim Sąd musi uznać za szczególną względem ogólnej zasady wyrażonej w Kodeksie cywilnym.

Powód dochodzi wierzytelności jako ich nabywca.

Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność – a nie dług, jak określono to w umowie zawartej z pozwaną – na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania (art. 509 § 1 k.c.). Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (art. 509 § 2 k.c.), przy czym dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie (art. 513 § 1 k.c.).

(B) Opłaty dodatkowe; abuzywność .

W przedstawionej konstrukcji umownej, prowizja 222 zł musi być uznana za wynagrodzenie za korzystanie przez pozwaną z kapitału powoda, skoro strony umówiły się o zerową stawkę oprocentowania, zarówno kapitałowego, jak i za należności przeterminowane.

Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne – art. 385¹ § 1 zd. I k.c.), przy czym nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. II k.c.).

Należy zauważyć, że ustawa w przytoczonym wyżej przepisie włącza do pojęcia świadczenia głównego wynagrodzenie. Zatem jakkolwiek w umowie pożyczki wynagrodzenie nie jest świadczeniem głównym w wąskim rozumieniu tego terminu – jest nim jedynie obowiązek zwrotu pożyczonej sumy lub takiej samej ilości rzeczy oznaczonych co do gatunku o takiej samej jakości, jak pożyczone – to dla potrzeb analizy ewentualnie niedozwolonego charakteru umowy pożyczki koniecznym jest przyjęcie, że owa opłata z tytułu udzielenia pożyczki stanowi świadczenie główne w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. II k.c. Jest ona określona w sposób jasny i precyzyjny przez wyrażenie kwotowe i w związku z tym nie podlega badaniu co do swojej abuzywności.

Za całkowicie abuzywne uznać należy natomiast wprowadzenie opłaty 6 zł za dzień opóźnienia. Nie jest to ustalenie odsetek, gdyż nie odnosi się do wartości kapitału, lecz jest wyrażone kwotowo; nie ma również podstaw do twierdzenia, że jest to jedynie z góry dokonane przeliczenie, gdyż wówczas należałoby od rzetelnego kupca oczekiwać zawarcia w formularzu umowy stopy procentowej, a następnie dopiero określenie kwotowe. Przyczyna pominięcia wskazania stopy procentowej jest przy tym oczywista gdy zważyć, że gdyby owe 6 zł dziennie przeliczyć na procenty, to w skali roku powód pozyskiwałby: $6 \text{ zł/dzień} \times 365 \text{ dni} = 2.190 \text{ zł}$, a więc: $2.190 \text{ zł} \div 600 \text{ zł} \times 100 \% = 365 \%$ pożyczonego pozwanej kapitału. Ograniczenie okresu naliczania tej opłaty nie ma znaczenia dla analizy, skoro sama pożyczka ma charakter krótkoterminowy, zaś w obrocie stopę odsetek podaje się w stosunku rocznym; tak też ustalane są stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego, wedle których ustawa określa odsetki ustawowe, odsetki ustawowe za opóźnienie, odsetki maksymalne i odsetki maksymalne za opóźnienie.

Europejski Trybunał (...) w wyroku z 14 czerwca 2012 roku⁴ przypominał, że to do sądów krajowych należy wybranie takich instytucji prawa krajowego, które zapewnią, że niedozwolone postanowienie umowne nie będzie wiązało konsumenta. Europejski Trybunał Sprawiedliwości wskazał nadto, że mechanizm ustalony w dyrektywie 93/135 służyć ma ochronie konsumentów także poprzez zniechęcający efekt⁶ uchylenia abuzywnej klauzuli, bez możliwości ingerowania przez sąd krajowy w kontrakt celem jego modyfikacji w związku z usunięciem postanowienia uznanego za niedozwolone, w sposób uwzględniający interesy obu stron. Jak wskazano, fakt uprawnienia sądu

do modyfikowania postanowień umowy, zamiast zwykłego uznania niemożności stosowania klauzuli abuzywnej powodowałby, że przedsiębiorcy stosowaliby nadal tego rodzaju postanowienia wiedząc, że w najgorszym dla nich wypadku postanowienia zostaną zmodyfikowane z uwzględnieniem interesu nie tylko konsumentów, ale również autora niedozwolonego postanowienia umownego, a nie po prostu uznane za nieobowiązujące konsumenta⁷.

W okolicznościach niniejszej sprawy oznacza to, że § 4 ust. 4.1.c umowy nie wiąże pozwanej, a co za tym idzie, nie ma ona – i nie miała – obowiązku spełnienia przewidzianego tym postanowieniem umownym świadczenia na rzecz powoda ani jego poprzednika prawnego.

(C) Odsetki.

W umowie ustalono stopy procentowe – zarówno kapitałową, jak i za zadłużenie przeterminowane – na 0 %.

Powód twierdzi jednak, że należą mu się odsetki ustawowe.

Tego poglądu podzielić nie sposób. Autor formularza umowy występował przy jej zawieraniu jako profesjonalista, nie ma więc powodu by odstępować od literalnej wykładni umowy tam, gdzie jest ona jasna, a przy tym nie zawiera postanowień naruszających interes konsumenta.

Ustawa przewiduje wprawdzie, że jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych (art. 481 § 2 zd. I k.c.), przy czym gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy (art. 481 § 2 zd. II k.c), to jednak z punktu widzenia przedmiotowej umowy kluczowym jest określenie hipotezy stosowania owej normy: „jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona”. Tymczasem w przedmiotowej sprawie zarówno stopa odsetek kapitałowych, jak i stopa odsetek należności przeterminowanych, będącymi odsetkami za opóźnienie w rozumieniu art. 481 § 2 zd. I k.c., zostały w umowie oznaczone. Ustalenie w umowie z konsumentem zerowej stopy procentowej wyklucza stosowanie art. 481 § 2 k.c.

(D) Rozstrzygnięcie.

Zgodnie z umową, pozwana była zobowiązana zwrócić 10 listopada 2014 roku 822 zł.

Powód nie wykazał zasadności ani opłaty 6 zł dziennie, ani żądania odsetkowego. Przyznał uiszczenie 150 zł.

W tej sytuacji pozwana obowiązana jest zwrócić powodowi: $822 \text{ zł} - 150 \text{ zł} = 672 \text{ zł}$.

W pozostałej części, w tym w zakresie żądania odsetek za opóźnienie, powództwo podlegało oddaleniu.

I. **Koszty.**

Pozwana przegrała sprawę w części, co skutkuje koniecznością stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu (art. 100 zd. I k.p.c.).

Na koszty procesu powoda złożyło się: 30 zł opłaty od pozwu, 180 zł wynagrodzenia pełnomocnika według stawek minimalnych, 38 gr opłaty manipulacyjnej w elektronicznym postępowaniu upominawczym; łącznie 210,38 zł (art. 98 § 3 w związku z art. 99 k.p.c.).

Pozwana nie wykazała poniesienia kosztów podlegających zaliczeniu do kosztów procesu (art. 98 § 2 k.p.c.).

Pozwana obowiązana jest zwrócić powodowi: $210,38 \text{ zł} \times 672 \text{ zł} \div 1.080,95 \text{ zł} \approx 131 \text{ zł}$.

1 Numeracja w ślad za literalnym brzmieniem umowy.

2 Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715, z późn. zm.); jeżeli inaczej nie zaznaczono, w wersji obowiązującej 6 października 2014 roku, tj. w dniu zawarcia przedmiotowej umowy.

3 Nazewnictwo w związku przekształceniami instytucji wspólnotowych – obecnie unijnych – jest na tyle zmienne, że dla uproszczenia stosowane jest tradycyjne w polskiej literaturze określenie „Europejski Trybunał Sprawiedliwości”, w skrócie (...), na oznaczenie zarówno „C. of J. of the (...) and (...), „C. of J. of (...) jak i (...), będącego obecnie – po Traktacie Lizbońskim – częścią „C. of J. of (...) U.”. Ten ostatni składa się z (...), (...), a także z (...) jako obecnie jedynym wyspecjalizowanym sądem (art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej w wersji uwzględniającej poprawki wprowadzone Traktatem Lizbońskim; w polskim wydaniu Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej odpowiednio: „Trybunał Sprawiedliwości”, „Sąd”, „Sąd do spraw (...) Unii Europejskiej” –Dz.Urz.UE Nr C 38 z 30 III 2012).

4 Wyrok ETS z 14 czerwca 2012 r., C-618/10, <http://curia.europa.eu/>.

5 Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.WE Nr L 95, s. 29)

6 D. effect, tłumaczenie za polską wersją orzeczenia.

7 Sprawa rozpoznawana w trybie pytania prejudycjalnego. Sąd hiszpański wniósł o zbadanie, czy postanowienia prawa hiszpańskiego, nakazujące sądowi modyfikację tego rodzaju postanowień, ewentualnie łagodzenie skutków uznania ich za nieobowiązujące konsumenta, jest zgodne z prawem unijnym.